

Több felelősséggel!

KÖJÁL-ellenőrzések az élelmiszer üzletekben

Kiben nem fordult még meg; vajon az élelmiszer üzletekben betartják-e a higiénia iránt és íratlan szabályait, s az üzletek megfelelnék-e az áru higiénikus tárolásához szükséges követelményeknek? Dr. Csizsár Béla, a KÖJÁL közegészségügyi felügyelője az elmúlt év ellenőrzési eredményeit vizsgálva készségesen tárja fel vizsgálataik tapasztalatait.

Ötven figyelemztetés

— Az üzletek Szegeden többnyire régi épületekben vannak, ahol a falak szigetelése már nem megfelelő. Vízszel, üregesek, „ideális” környezetet képeznek a különféle rovarok és rágcsálók megtelepedéséhez. Teljesen kiirtani csak az épületek felújításával lehetne, vegyszeres irtással, folyamatos, rendszeres takarítással — amelyre mód van és kötelező is — úgy ahogy vissza lehet szorítani őket. Az irtást sok üzletben elhanyagolják és baj van a takarítással is. A zsúfolt raktárakban alig lehet mozogni. Festeni az üzlethelyiségeket évenként két alkalommal kellene. De ez időbe és pénzbe kerül, sok helyütt elmulasztják. A KÖJÁL csak ezért legalább 50 esetben figyelemztette az üzleteket tavaly.

A rendtelenséget, nem megfelelően tárolt árucikkeket látva, a KÖJÁL dolgozói rendszerint mintát vesznek az egyes élelmiszerekből és a kapott eredmények alapján egy-egy határozatuk alapjául.

Az élelmiszer kiskereskedelmi vállalat üzleteiből 937 mintát vizsgáltak meg tavaly, bakteorológiai szempontból és 23,2 százalékban fertőzött volt az áru. Ez jóval több a „megengedhetőnél”. 499 mintából pedig szennyezettséget tekintve 20 százalékot találtak kifogásolhatónak. E minták közül sok volt a tejminták.

Baj van a tejjel

Szegeden 30 kijelölt élelmiszerüzlet van, ahol egész nap lehet tejet kapni. Tárolása gondot okoz: megfelelő nagyságú hűtőtérre van szükség, hogy az előírt hőmérsékleten, 10 Celsius-fok alatt tarthassák a tejet. Ilyen hűtőberendezés mindenütt van, a tej mégis sokszor 16 Celsius-fokos. A kannástej kimérésénél az eladók gyakran pancsolnak.

A tejtermékek és cukrászárak szavatossága 24, 48, illetve 72 óra. Betartását sokszor elmulasztják. Néha már a kereskedelem is a szavatosság lejártá után kapja ezeket a cikkeket. Például napról-napra készülnek az Alföldi Üzemi Vendéglátó Vállalat cukrászáruai, de nem fogynak el ilyen gyorsan. Ezért aztán néha az ő

készítményeikből kikerülő másfél hetes tortakarikát vesz meg a vevő.

Mérgezések veszélye

De ez még nem a „nagy” baj, mert az említett áru nem romlik gyorsan. A nem, vagy félig tartósított áruk, felvágottak hűsítéssel annál inkább. Napközben a propágálás miatt, a pultra rakják őket — hűtőpult nincs mindenhol — és szellős, tülkszerű anyaggal védik például a legyekről. De záraskor is sokszor ott felejtik őket. Külső városrészekben vásárolt hentesáru még ma is okoz néha ételmérgezést.

A kényeret általában kosarakban viszik a raktárba. Néha leesik egy-egy, de ha nem, akkor is szennyeződik, mert sok üzletben a földön húzzák a kosarat. A kiflit, zsemlet pedig válogatja a vevő, könyéig beletúr a kosárba, vagy ládába, amelyben tartják.

A zöldség, burgonya, hagyma úgynevezett földes-árú. Vegyesboltokban oda kerül a többi áruk közé és természetes, hogy szennyeződést okoz. Ezért is volt helyes az üzletek szakosítása, külön zöldség- és gyümölcsboltok létrehozása. Ha erre nincs mód, meg kell oldani a más-más fajta árucikkek elkülönítését. Mint például a Széchenyi téri zöldségüzletben, ahol ezután élelmiszer is árusítanak. A tanács kereskedelmi osztálya és a KÖJÁL is hozzájárult ehhez; de kikötötték, hogy az üzletet üvegfallal el kell választani.

A legtöbb hanyagság a tapasztalatok szerint, általában külvárosi üzletekben fordul elő. Ritkábban és egyszerre több árut kapnak, s így nagyobb a lehetőség az áruk megromlására. Viszont a legkevesebb hibára az önkiszolgáló- és gyorskiszolgáló üzletekben akadnak. Itt könnyebb rendet tartani és mindent megfelelően csomagolva, maga a vásárló veheti a polcokról.

H. Zs.

Influenzaprognózis

A január 18-án a Baranya megyei Udvar községben elkezdődött influenza-járvány a korábbiaktól elsősorban lassú terjedésével különbözik. A három hét alatt lényegileg Baranya megyét és főleg Pécsert érintette erősen, ahol becsles szerint a lakosság 20 százaléka influenzás. A járvány a szomszédos Somogy megyére is áttért, különösen Kaposvárról fordult elő nagyobb számú megbetegedés, az egyik iskolában például a 25 százalékot is elérte a hiányzók száma. Mindkét megyében elrendelték az ilyenkor szokásos óvintézkedéseket: beteglátozási tilalmat vezettek be a kórházakban. A Baranya megyével szintén szomszédos Tolnából szörványos megbetegedéseket jelentettek ugyan, de a fertőzési veszély csökkentésére ott is életbe léptették a beteglátozási tilalmat.

A Jugoszláviával határos Bács és Csongrád megyéből, valamint Szegedről nem jeleztek megbetegedéseket, úgy látszik, a betegség csak a baranyai határon tört be. Észak felé terjedésének határa jelenleg a Bonyhád-Bátaszék vonal.

A fővárosban egyelőre ugyancsak szörványosan jelentkezik az influenza. Az iskolákban a szokásos 5-6 százalékról 7-8 százalékra

emelkedett a hiányzások száma: tehát még mindig jóval alatta van a járvány esetén szokásosnak. Az Országos Közegészségügyi Intézet vizsgálatai egyébként — a külföldi eredményekhez hasonlóan — mind Budapesten, mind vidéken több esetben kimutatták az A-2 vírust, mint kórokozót.

A betegség lefolyása az eddigi tapasztalatok szerint kimondottan enyhe. A magas lázzal, fejfájással, levertséggel, rossz közérzettel, végtagfájdalmakkal kezdődő betegség néhány nap alatt gyógyul. A szövődmenyes esetek száma jóval egy százalékon alul van. Halálozás mindössze két esetben fordult elő, ezek azonban az illetők magas kora — 83, illetve 77 év — miatt nem írhatók teljes mértékben az influenza terhére.

Bővül a „hozom-víszem”

Fejlesztí szolgáltatásait a GELKA

Az elmúlt esztendőben egymillió hatszázezer hirdadástechnikai és háztartási gépet javított az ország legnagyobb szervizvállalata, a Gépipari Elektromos Karbantartó Vállalat, közismert nevén GELKA.

— *Hogyan kívánja a fontos, országos hatáskörű vállalat tovább fejleszteni tevékenységét az idén?* — ezt kérdeztük Mónath László termelési főosztályvezetőtől.

— Elsősorban hálózatunkat növeljük — mondta a főosztályvezető. — A múlt esztendőben Budapesten hét, vidéken huszonkét új szerviz állítottunk fel, illetve bővítettünk. Az idén a fővárosban négy, vidéki városokban tíz új szerviz-állomást létesítünk, s 220 gépkocsiból álló autóparkunkat is tovább bővítjük. Szervizeinket úgy fejlesztjük ki, hogy komplex szolgáltatást tudjunk nyújtani: bármilyen elektromos készülék javítását elvállalhatunk. Az idén — a hirdadástechnikai gépek kivételével — már az összes hazai és külföldi gyártmányú erősáramú háztartási gép javítását is vállaljuk.

Szolgáltatásaink egyik legfontosabb továbbfejlesztése, hogy bevezetjük a külföldi márkájú hűtőgépek karbantartását. Máris létrehoztunk egy speciális hűtőgép-szervizt Dunaujvárosban (Budapest) — a Nagymező utcában), ezek kedvező javítási lehetőségeket biztosítanak a Szarátov hűtőgép-tulajdonosoknak; eddig ugyanis esetleg elromló gépekhez 2800 forintért kellett új aggregátort beszerezniük.

— Úgy tudjuk, minden megyeszékhelyen és nagyobb városban működik GELKA. De mi a helyzet a községekben, a kisebb településeken? Hogy kívánják javítani a falusi lakosság körében szolgáltatásait?

— A lakosság igényeinek ellátására — hangzott a válasz — eddig 150 szervizt létesítettünk; ez mind saját kezelésben működik. Ahol nem gazdaságos telepet létrehozni, ott szerződést kötöttünk tanácsai vállalatok-

kal, ktsz-ekkel, amelyek — az általunk szállított alkatrészekkel és a mi ellenőrzésünk mellett — látják el a szolgálatot. Ennek alapján vidéken további 38 szövetkezeti és 8 tanácsai vállalat végzi a garanciális (és a garancián túli) javításokat.

Miután minden kis faluban nem tudunk s nem is lenne értelme szervizt létesíteni, bevezetjük és a jövőben tovább fejlesztjük a „hozom-víszem” szolgálatot. Ennek az a lényege, hogy megbízást adunk a falusi üzlethálózat vezetőinek, a kultúrházak igazgatóinak, a helyi szerveknek: gyűjtsék össze a kisebb hibás készülékeket (tv-t, rádiót, stb.) és ezeket lehetőleg a helyszínen javíttassuk. A többi beszállított javításra körzeti üzemeinkbe. Műszerészeink (egyelőre hetenként kétszer) felkeresik a távoli helységeket is. Mivel a lakosság igényeit szeretnénk minél jobban kielégíteni, még akkor is kimegyünk egy-egy készülékért, ha a kérdéses hely 20-25 kilométernyire esik területi szervizünkétől. Gyors oda-vissza szállítással kívánjuk elérni, hogy a javítási idő, s így az elromlott háztartási gép, egyéb készülék kiesése a használatból minimumra csökkenjen; ezért most újabb 25 gépkocsival gyarapítottuk autóparkunkat, s olyan műszerészeket is alkalmaztunk, akiknek van saját autójuk.

— A múltban sok javítást kellett visszautasítaniok anyaghiány miatt. Hogyan kívánják megoldani ezt a problémát?

— Valóban, korábban sok nehézségbe ütközött anyagtervezésünk és igénylésünk. Most ezekkel is meg tudunk végre birkózni. Sikerült szert tennünk a legkorszerűbb elektromos adatfeldolgozó gépekre és segésgépekre, most már csak a tényleges szükségletnek megfelelő anyagokat tartjuk készleten raktárainkban. Már tavaly is bővültek, gyorsultak a gyártó vállalatok alkatrészszállításai, s az idén további javulásra számítunk.

Zs. L.

Tévedések története

Milyen régi közmondás, még a latinból örököltük: tévedni emberi dolog. Méltó parja volt ennek az örökölt örökigazságnak, de már hazai termés: a lónak négy lába van, mégis megbotlik. Sokat hallottuk az elmúlt évtizedekben gazdasági életünk egy-egy területén mind a kettőt. Koppott az igazságuk, sőt időnként-helyenként mintha el is ferdült volna.

Érdekes végigkísérni, hogyan ívelt a használati görbéjük. Kezdetben volt a tévedhetetlenség, mint egyedül helyes a követendő irányvonal. Unos-untalan hallottuk, hogy tévedni bizony nemhogy emberi dolog lenne, de kifejezetten rosszindulatú, sőt ellenséges indulatú valami. Dehogyan szabadott például le tévedni a tervmutató szépen kimunkált — kitalapított ösvényeiről!

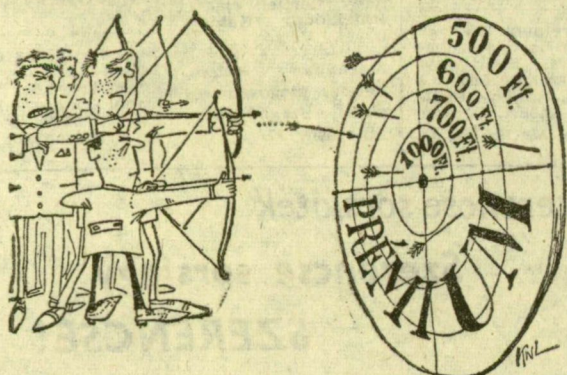
Aztán mivel lovas népi hagyományaink is vannak, megfogadtuk a lovacska másik oldalát is. A szigor után az engedékenységre reakciója tette fölkapott a két bölcsességet. Nem járt különösebb pénzbeli következményekkel a gazdasági „félre-
lépések” egy része.

Ami igaz igaz; szerencsére az utóbbi esztendőben vezető gazdasági szerveink egyre közbömbösebbek lettek az üres bölcsességek, s egyre érdekfűzőbbek az okozott kár iránt. Most pedig a gazdaságírányítás új rendszere, a vezetőik anyagi felelőssége valahára véget vet a „sajnos, tévedtem” poz. maradék divatjának. Az efafta botlások időszaka véget ér. Ki-ki a maga gazdája abban is, amit nyer, de abban is, amit elveszít, esetleg elherdál. S ha egyszer tévedni kellekmetlen, sőt nagyon is deficit dolog, nyilván mindenki megtanul alaposan elgondolkodni a döntések előtt.

Ez pedig mindenképp hasznos! Kicsit keveset. A saját zsebükre ugyanis valahogy nehezebben tévednek az emberek.

Simai Mihály

Nagy nemzetközi céllövölde

Kertész László rajza

Restaurátorok

Fárasztó, nagy türelmet igénylő munkát végeznek a Móra Ferenc Múzeum restaurátor laboratóriumában, ahol sok száz, sőt ezeréves maradványok, emlékek várnak feldolgozásra. Az ásatá-

sokból előkerült fémanyagok, csontok konzerválása, az égetett agyagedények öszszeragasztása és kipótlása mind a restaurátorok feladata. Szeged környékén, az i. e. 4. ezredik évtől napjainkig folyamatos volt a lakosság megtelepülése, így igen gazdag régészeti leleteket tártak itt fel.

Első képünkön Saliga László egy avarkori temető sírjában talált agyagedényen dolgozik, Fekete Lajosné pedig egy bronzkori temető sírjából kiemelt urnát állít össze.

A több évszázados textíliák megóvása és javítása ugyancsak aprólékos munka. Tésik Józsefné feladata,

hogy a pótolhatatlan, értékes anyagokat megmentse a pusztulástól. Egy-egy régi zászló, 48-as honvéd atilla, vagy himzett öv több hónapos munkát is igényel. Képünkön egy 1806-ból származó fémmel himzett zászlón dolgozik Tésik Józsefné, Somogyi Károlyné felvétel